ПРОГРАМА НАВЧАННЯ

для початкових шкіл

CURRICULUM
LB
1564
C2
A34
U3
1978
gr.1-6
ALTA
372.19
1978U
gr.1-6
CURRGDHT
CURR

Language Services

ПРОГРАМА НАВЧАННЯ ДЛЯ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ З УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ПАРАГРАФУ 150 (1) (b) В SCHOOL ACT

PROGRAM OF STUDIES FOR ELEMENTARY SCHOOLS OFFERING INSTRUCTION ACCORDING TO SECTION 150 (1) (b) OF THE SCHOOL ACT (INSTRUCTION IN UKRAINIAN)

Цей документ видається за дозволом Міністра освіти згідно з Параграфом 12 в School Act.

This document is issued under the authority of the Minister of Education pursuant to Section 12 of the School Act.

ALBERTA
Education
1981

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
University of Alberta Libraries

http://archive.org/details/prohramanavchann78albe

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

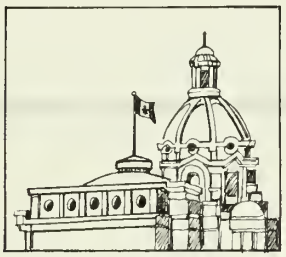

ПЕРЕДМОВА А

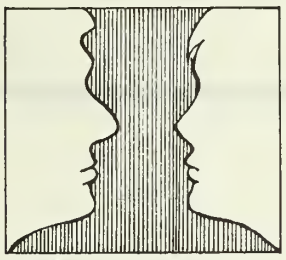

УКРАЇНСЬКА МОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ (UKRAINIAN LANGUAGE ARTS) Б

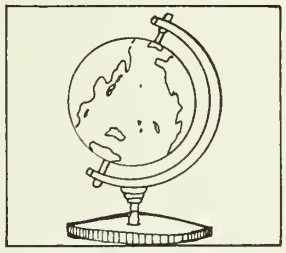

СУСПІЛЬНІ НАУКИ В

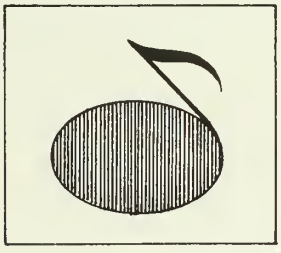

МУЗИКА Г

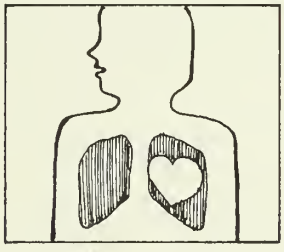

ЗДОРОВ'Я Ґ

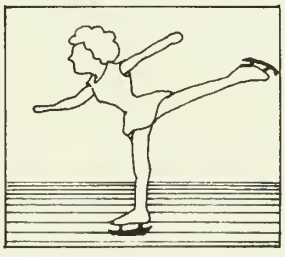

ФІЗКУЛЬТУРА Д

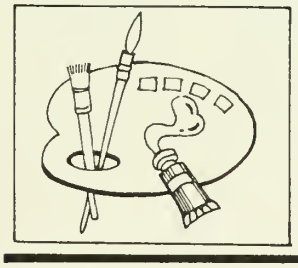

МИСТЕЦТВО Е

ДОДАТОК

Є

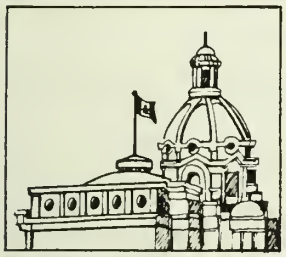

ПЕРЕДМОВА

A

ВСТУП A-1

INTRODUCTORY STATEMENT A-5

THE GOALS OF BASIC EDUCATION FOR ALBERTA A-8

ВСТУП

В Альберті існує одна Програма навчання, яка приписує настанови і зміст предметів схвалених Міністром освіти. В ній також міститься список приписаних матеріялів для цих предметів.

Хоч більшість учнів в Альберті навчається в англійській мові, законодавство дозволяє навчання в українській мові і заохочує шкільні юрисдикції забезпечувати таке услугування, коли на це існує достатня вимога.

Метою цього документа є дати адміністраторам, директорам і вчителям видання Програми навчання для початкових шкіл в українській мові. В додаток подані інформації, які рахуються необхідними для яснішого пояснення наміру такого навчання і сподівання для учнів, які навчаються в українській мові.

НАВЧАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

В Альберті мети, які сподівається від школи, вказані в Метах основної освіти для Альберти. Хоч в цім документі не згадується мови, яку треба вживати для навчання, зрозуміло, що подані мети стосуються всіх учнів в Альберті незалежно від мови навчання.

Тому що існує багато різних посередників пов'язаних з надбанням мови і її вживанням в ширшому середовищі, треба

буде пристосувати засоби здійснення мет основної освіти, коли навчання відбувається в мові, яка не є мовою ширшого середовища і часто не є домінуючою мовою дитини.

Визнаючи ці лінґвістичні обсяги, в 1978 році Curriculum Policies Board подав Міністрові рекомендації щодо пріоритетів для плянування, розвитку, введення та оцінювання предметів призначених для учнів, які навчаються в українській мові. Ці пріоритети були прийняті Міністром і подаються нижче:

Перший пріоритет - дається предметам, які уможливлюють надбання лінґвістичних і культурних настанов, себто Мовній діяльності і іншим спорідненим з мовою предметам.

Щоб пристосувати цей перший пріоритет, був заплянований і розвинутий предмет Української мовної діяльности (українська мова) на основі принципів надбання, вживання та утримання мови.

Другий пріоритет - дається предметам, які рахуються головними вкладниками для досягнення культурних настанов, себто Суспільним наукам і Образотворчим мистецтвам.

Хоч важливіші настанови і зміст в Суспільних науках подібні для всіх учнів незалежно від мови навчання, робляться пристосування, щоб визначити культурні різниці між учнями, які розмовляють англійською мовою і учнями, які розмовляють українською мовою, і щоб врахувати доречні лінґвістичні посередники. Подібні пристосування необхідні для Музики, Драми і Фізкультури.

Третій пріоритет - дається предметам, які мають подібний зміст незалежно від мови, себто Математиці, Науці і Здоров'ю.

Здоров'я і Фізкультура навчаються в українській мові. Настанови і зміст цих предметів не потребують зміни. В декотрих випадках необхідні відмінні матеріяли, тому що приписані матеріяли не існують в українській мові. Але знову ж, треба зробити пристосування, щоб включити ці посередники.

В Альберті учні українського походження мають доступ до навчання в українській мові і зацікавлені батьки мають додаткові змоги передавати українську мову і культуру своїм дітям. В додаток, інші батьки також мають нагоду дати своїм дітям навчання в українській мові незалежно від їхнього лінґвістичного походження. Таким способом ці діти також можуть набути краще володіння українською мовою і розвинути більше визнання української культури, ніж якщо б вони вивчали українську мову в звичайній програмі, де українська мова навчається як предмет і не вживається як мова викладу.

Обі групи учнів повинні досягнути ту саму майстерність в англійській мові, як учні, які навчаються тільки в англійській мові. Щоб облегшити досягнення плавности в обох мовах, вихователі повинні брати до уваги введення програми Мовної діяльности для цих учнів з перспективи двох мов у межах ефективної комунікації. Програма Мовної діяльности, створена і введена з такої перспективи, облегшить досягнення настанов, умінь і понять, які є спільні обом мовам і посилюють нагоди навчання для учнів.

В додаток до настанов окреслених для звичайної шкільної програми в Альберті, настанови специфічні для надбання української мови і визнання культури є такі:

(а) розвинути функціональний вжиток української мови з умінням розуміти усну українську мову з легкістю, брати участь в розмовах, а також читати і писати по-українському у межах особистого досвіду в мові;

(б) розвинути розуміння і визнання культурних відношень, цінностей, звичаїв і традицій людей українського походження і виховувати упевненість в особистій ідентичності;

(в) полегшити розвиток позитивного ставлення до навчання інших мов і розуміння інших культур.

Отже, наміром програми є дати учням нагоду розвинути ті знання, уміння і відношення, які вимагається від учнів в школах Альберти, і в той самий час набути плавність в англійській та українській мовах.

За ширшими інформаціями щодо введення програм забезпечених в Section 150 (1) (b) в School Act, пропонується звернутись до наступних документів виданих Міністерством освіти в Альберті:

1. Bilingual Education, The Alberta Experience, 1973.
2. A Handbook for Immersion Instruction, 1982. (Буде видана в 1982 р.)

INTRODUCTORY STATEMENT

In Alberta, there is one Program of Studies which prescribes the objectives and content of the courses approved by the Minister of Education. It also contains the list of prescribed learning resources for these courses.

While the majority of pupils in Alberta receive instruction in the English language, legislation permits instruction in the Ukrainian language, and school jurisdictions are encouraged to provide such a service when there is sufficient demand for it.

The purpose of this document is to provide administrators, principals and teachers with a Ukrainian language edition of the Program of Studies for the Elementary Schools. In addition, information perceived as necessary to communicate more clearly the intent of such instruction and of the expectations for pupils receiving instruction in the Ukrainian language is provided.

INSTRUCTION IN UKRAINIAN

In Alberta, the goals expected of the school are specified in The Goals of Basic Education for Alberta. While no mention is made of the language to be used for instructional purposes in this statement, it is understood that the goals specified in this statement are intended for all pupils in Alberta, regardless of the language of instruction.

Because of many factors related to language acquisition and its utilization in the wider community, the means taken to realize the stated goals of basic education will need adaptation when instruction is given in a language which is not the language of the wider community and often not the dominant language of the child.

Recognizing these linguistic dimensions, in 1978 the Curriculum Policies Board recommended priorities to the Minister for planning, developing, implementing and evaluating courses intended for pupils receiving instruction in the Ukrainian language. These priorities were accepted by the Minister and are indicated below:

Priority #1 is to be given to courses which facilitate the acquisition of linguistic and cultural objectives such as Language Arts and other language-related courses.

To accommodate this first priority, a Language Arts course (Ukrainian) has been planned and developed using principles of language acquisition, utilization and maintenance.

Priority #2 is to be given to courses which are perceived as contributing primarily to the attainment of cultural objectives such as Social Studies and the Fine Arts.

While the major objectives and content in Social Studies are similar for all students regardless of the language of instruction, adaptations are made to recognize the cultural differences between English-speaking and Ukrainian-speaking students and to take into account the relevant linguistic factors. Similar adaptations are necessary for Music, Drama and Physical Education.

Priority #3 is to be given to courses in which the content is similar, regardless of language, such as Mathematics, Science and Health.

Health and Physical Education are taught in Ukrainian. The objectives and content of these subjects require no content changes. In some instances, different learning resources are necessary because the prescribed materials are not available in Ukrainian. But again relevant linguistic factors must be taken into account and adaptations may need to be made to accommodate for these factors.

In Alberta, access to Ukrainian language education is usually available to students of Ukrainian origin so that interested parents have added opportunities to transmit the Ukrainian language and its culture to their children. In addition, other parents also have the opportunity of having their children receive instruction in the Ukrainian language regardless of linguistic background. In this way, these children too may acquire a better command of the Ukrainian language and develop a greater appreciation of its culture than if they were to learn Ukrainian as part of a regular program in which Ukrainian is taught as a language and not used as a language for instructional purposes.

Both groups of students are expected to attain the same profi-

ciency in English as do the students who receive instruction in English only. To facilitate the attainment of fluency in both languages, educators should consider the implementation of a Language Arts program for these students from the perspective of two languages within a framework of effective communication. A Language Arts program conceived and implemented from such a perspective will facilitate the attainment of objectives, skills and concepts which are common to both languages and enhance the learning opportunities for the pupils.

OBJECTIVES

In addition to the objectives outlined for regular school programs in Alberta, objectives specific to the acquisition of the Ukrainian language and appreciation of culture are:

(a) to develop a functional use of the Ukrainian language with the ability to understand Ukrainian when it is spoken, to participate easily in conversation as well as read and write in Ukrainian within one's experience in the language;

(b) to develop an understanding and appreciation of cultural attitudes, values, customs and traditions of people of Ukrainian origin and to foster a security in one's identity;

(c) to facilitate the development of positive attitudes towards learning other languages and understanding other cultures.

Thus, it is intended that pupils in these classes are given opportunities to develop the knowledge, the skills and the attitudes expected of pupils in Alberta schools while at the same time acquiring fluency in both English and Ukrainian.

For more information on the implementation of programs provided under Section 150 (1) (b) of the School Act, the following Alberta Education documents are suggested:

1. Bilingual Education, The Alberta Experience, 1973.

2. A Handbook for Immersion Instruction, 1982. (Available in 1982.)

THE GOALS OF BASIC EDUCATION FOR ALBERTA

INTRODUCTION

Goals are statements which indicate what is to be achieved or worked toward. In relation to basic education, goals serve several functions:

(1) they identify the distinctive role of the school and its contribution to the total education of youth;

(2) they provide purpose and direction to curriculum planning, implementation and evaluation;

(3) they enable parents, teachers and the community at large to develop a common understanding of what the schools are trying to achieve.

Society must periodically re-examine the goals of its schools. Changes in emphasis and minor adjustment of the basic goals may be required from time to time to keep pace with social change.

This statement of goals is to direct education for grades 1 through 12 in Alberta schools. It is the basis from which specific objectives for various subjects and grades shall be developed.

While the school makes a very important contribution to education, it is only one of the agencies involved in the education of youth. The home, the church, the media and community organizations are very significant influences on children. It is useful, therefore, to delimit the role of schooling in education. Education refers to all the learning experiences the individual has in interacting with the physical and social environment; it is a continuing and lifelong process. Schooling, which has a more limited purpose, refers to the learning activities planned and conducted by a formally structured agency which influences individuals during a specified period. There is, of course, a very close relationship between schooling and education -- the learning which occurs in school influences and is influenced by what is learned outside the school.

GOALS OF SCHOOLING

Schooling, as part of education, accepts primary and distinctive responsibility for specific goals basic to the broader goals of education. Programs and activities shall be planned, taught, and evaluated on the basis of these specific goals in order that students will be provided with the opportunities and means to:

- develop competencies in reading, writing, speaking, listening and viewing;
- acquire basic knowledge and develop skills and attitudes suitable for the appropriate application of knowledge in mathematics, the practical and fine arts, the sciences, and the social studies (including history and geography), with appropriate local, national, and international emphases in each;
- develop the learning skills of finding, organizing, analyzing, and applying information in a constructive and objective manner;
- acquire knowledge and develop skills, attitudes and habits which contribute to physical, mental, and social well-being;
- develop an understanding of the meaning, responsibilities, and benefits of active citizenship at the local, national and international levels;
- acquire knowledge and develop skills, attitudes, and habits required to respond to the opportunities and expectations of the world of work.

Because the above goals are highly interrelated, each complementing and reinforcing the others, priority ranking among them is not suggested. It is recognized that in sequencing learning activities for students some goals are emphasized earlier than others; however, in relation to the total years of schooling, they are of equal importance.

In working toward the attainment of its goals, the school will strive for excellence. However, the degree of individual achievement also depends on student capabilities and motivation as well as on support from the home and the community. Completion of diploma requirements is expected to provide the graduate with basic preparation for lifelong learning. Dependent on program choices, the diploma also enables job entry or further formal study.

Achievement of the broader goals of education must be viewed as a shared responsibility of the community. Maximum learning occurs when the efforts and expectations of various institutions affecting children complement each other. Recognizing the learning that has or has not occurred through various community influences, among which the home is most important, the school will encourage the development of:

- intellectual curiosity and a desire for lifelong learning;
- the ability to get along with people of varying backgrounds, beliefs and lifestyles without sacrificing personal ideals and values;
- a sense of community responsibility which embraces respect for law and authority, public and private property, and the rights of others;
- self-discipline, self-understanding, and a positive self-concept through realistic appraisal of one's capabilities and limitations;
- an appreciation for tradition and the ability to understand and respond constructively to change as it occurs in personal life and in society;
- skills for effective utilization of financial resources and leisure time and for constructive involvement in community endeavors;
- an appreciation for the role of the family in society;
- an interest in cultural and recreational pursuits;
- a commitment to the careful use of natural resources and the preservation and improvement of the physical environment;
- a sense of purpose in life and ethical or spiritual values which respect the worth of the individual, justice, fair play, and fundamental rights, responsibilities and freedoms.

The ultimate aim of education is to develop the abilities of the individual in order to fulfill personal aspirations while making a positive contribution to society.

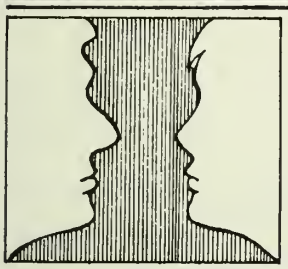

УКРАЇНСЬКА МОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

(UKRAINIAN LANGUAGE ARTS) **Б**

INTRODUCTION TO THE UKRAINIAN LANGUAGE ARTS COURSE OUTLINE Б-1

УКРАЇНСЬКА МОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ - МЕТА Б-2

ЗАГАЛЬНІ НАСТАНОВИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ Б-4

СПЕЦИФІЧНІ НАСТАНОВИ Б-7

УКРАЇНСЬКА МОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ЗМІСТ І УМІННЯ (КЛЯСИ 1-6) Б-11

СКЛАДОВІ ЧАСТИНИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ (КЛЯСИ 1-6) Б-15

ПРИПИСАНІ МАТЕРІЯЛИ Б-16

INTRODUCTION TO THE UKRAINIAN LANGUAGE ARTS COURSE OUTLINE

The ultimate goal of a Language Arts program offered in Ukrainian or in English is communication. Mastery of language skills (listening, speaking, reading, writing and viewing) serves to provide each individual with the necessary means to understand and to relate to one's physical and human environment.

Schools offering instruction according to Section 150 (1) (b) of the School Act thus offer a Language Arts program from the perspective of two languages within a framework of effective communication. Such a program provides both teachers and students with opportunities to transfer many skills and concepts acquired in one language to another. This pedagogical dimension should be considered by administrators and teachers in planning the time and strategies required to attain the objectives identified for the English and Ukrainian Language Arts program.

This section contains the philosophy, goals, objectives, content and prescribed learning resources for the elementary Ukrainian Language Arts program. Information pertaining to the English Language Arts program is to be found in the regular Elementary Program of Studies.

УКРАЇНСЬКА МОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Мова є засобом передання думок, бажань і почувань. Для повного спілкування учень вступає в творчі процеси, які ведуть до розвитку мови і чутливости до точного вжитку і до мовного нюансу (відтінку). Через розвиток ентузіазму і гордости, учень навчається розповідати про переживання, ідеї і власні погляди вільно і ясно.

МЕТА

В додаток до Мет основної освіти для Альберти, які установлюють плянування, навчання і оцінювання всіх програм, наступні цілі, які зокрема відносяться до Української мовної діяльности (1-6), були ототожнені для учнів:

1. Розвивати функціональний вжиток української мови через:

   i. розвиток сприймальних комунікаційних умінь -- зорового й слухового сприймання і читання;

   ii. розвиток експресивних комунікаційних умінь -- усного мовлення й писання.

2. Розвивати свідомість і зацікавлення до того, як мова діє через:

   i. здобуття мовного досвіду і знання (фонологічного, морфологічного, синтаксичного, лексичного, орфографічного (правописного)), яке полегшує спілкування.

3. Розвивати визнання цінности і розуміння щодо відношень, культурних вартостей, звичаїв та традицій людей українського походження через:

   i. учась у виховних програмах з відмітним культурним і мовним наголосом.

4. Розвивати гнучкість у вживанні мови для різноманітних намірів через:

i. ознайомлення з експресивними можливостями усної і писемної української мови;

ii. навчання вживати експресивні засоби української мови для більш ефективного усного і писемного спілкування.

ЗАГАЛЬНІ НАСТАНОВИ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ

Загальні настанови Української мовної діяльности повинні забезпечити учням нагоду для розвитку п'ятьох комунікаційних умінь:

КЛЯСИ 1-3

1. Зорове сприймання

   Учень зможе:

   1.1. застосовувати уміння зорового сприймання;

   1.2. виявити бажання дивитися цілеспрямовано;

   1.3. виявити розвиток думання через збагнення й розуміння зорових засобів;

   1.4. виявити бажання дивитися для розваги.

2. Слухове сприймання

   Учень зможе:

   2.1. застосовувати уміння слухового сприймання;

   2.2. виявити бажання слухати цілеспрямовано;

   2.3. виявити розвиток думання через збагнення й розуміння щораз складнішої усної мови.

3. Усне мовлення

   Учень зможе:

   3.1. застосовувати вивчене уміння розмовляти;

   3.2. виявити бажання розмовляти ефективно;

   3.3. виявити розвиток думання через усне вираження щораз складнішої мови.

4. Читання

   Учень зможе:

   4.1. застосовувати уміння читати;

4.2. виявити бажання читати для розваги;

4.3. виявити розвиток думання через збагнення й розуміння щораз складнішої писемної мови.

5. Писання

Учень зможе:

5.1. застосовувати уміння писати;

5.2. виявити розвиток думання через вираження щораз складнішої писемної мови.

КЛЯСИ 4-6

1. Зорове сприймання

Учень зможе:

1.1. застосовувати уміння зорового сприймання вивчене в попередніх клясах;

1.2. виявити розвиток думання через збагнення й розуміння щораз складніших зорових засобів.

2. Слухове сприймання

Учень зможе:

2.1. застосовувати уміння слухового сприймання вивчене в попередніх клясах;

2.2. виявити бажання слухати цілеспрямовано;

2.3. виявити розвиток думання через збагнення й розуміння щораз складнішої мови.

3. Усне мовлення

Учень зможе:

3.1. застосовувати уміння розмовляти вивчене в попередніх клясах;

3.2. виявити бажання розмовляти ефективно;

3.3. виявити розвиток думання через усне вираження щораз складнішої мови.

4. Читання

Учень зможе:

4.1. застосовувати уміння читати вивчене в попередніх клясах;

4.2. виявити бажання читати для розваги й здобуття інформацій;

4.3. виявити розвиток думання через збагнення й розуміння щораз складнішої писемної мови.

5. Писання

Учень зможе:

5.1. застосовувати уміння писати вивчене в попередніх клясах;

5.2. виявити бажання писати ефективно;

5.3. виявити розвиток думання через вираження щораз складнішої писемної мови.

СПЕЦИФІЧНІ НАСТАНОВИ

Специфічні настанови для кляс 1-6 підкреслюють надбання української мови і розвиток розуміння української культури в канадському контексті через діяльності, які включають:

1. людські взаємини,
2. комунікацію,
3. літературу і творчість
   та
4. пізнавальну асиміляцію.

КЛЯСИ 1-3

Людські взаємини

По закінченні 3-ої кляси учень зможе:

1. виявити ріст в розвитку поваги до людей і розуміння характерних особливостей;
2. виявити визнання цінности різних життєвих стилів і традицій;
3. виявити бажання розуміти своє суспільне оточення;
4. виявити пізнання важливости принятої суспільної поведінки при вживанні усної мови: застосовувати приняті правила для взаємодіяння особи з особою (розмова, діялог при телефоні, дискусія).

Комунікація

По закінченні 3-ої кляси учень зможе:

1. спілкувати усно, вживаючи наступні форми: розмови, драматизації, оповідання, напрями, навчання й звіти;
2. виявити краще володіння усними і неусними комунікаційними уміннями, вживаючи тілові жести, міни обличчя й модулювання голосу і правильну вимову для передання значення;

3. виявити первісну свідомість про різницю між формальною і неформальною мовою, вживаючи відповідні мовні структури в різноманітних ситуаціях;

4. вживати правильні розділові знаки (пунктуацію) для виразної писемної комунікації: знаки питання, знаки оклику, крапки, апостроф і великі букви.

Література й творчість

По закінченні 3-ої кляси учень зможе:

1. читати і пізнавати широку різноманітність відповідного літературного матеріялу і творчости: параграфи, оповідання, поезії, вистави і діялоги.

Пізнавальна асиміляція

По закінченні 3-ої кляси учень зможе:

1. відрізняти схожості й різниці в звуковій системі української і англійської мов;

2. ототожнювати приголосні й голосні букви;

3. пізнавати структури слів (корені, склади);

4. вживати і реаґувати на щоденні вирази;

5. виявити знання структурного розбору в писемній праці;

6. вживати правильний нахил, віддаль і стиль сполучення буков характерний для української мови;

7. виявити уміння розв'язувати проблеми, розуміти почуття, пристосовуватись до різних ситуацій і розуміти легкі абстрактні поняття.

КЛЯСИ 4-6

Людські взаємини

По закінченні 6-ої кляси учень зможе:

1. розуміти, що особа унікальна в її характерних особливостях і досвідах;

2. виявити приняту суспільну поведінку при вживанні усної мови.

Комунікація

По закінченні 6-ої кляси учень зможе:

1. виявити розуміння могутности і сили усної або писемної мови;
2. спрямувати увагу на уміння ясного і логічного вираження;
3. виявити уміння збільшати свій запас слів;
4. виявити точність у вживанні деяких мовних форм і розуміння мовних нюансів.

Література і творчість

По закінченні 6-ої кляси учень зможе:

1. читати і пізнавати широку різноманітність відповідного літературного і творчого матеріялу:

автобіографію	фантазію
міф/легенду/байку	наукову фантастику
казку	оповідання про тварин
біографію	історичне оповідання
запрошення	відповідь
подяку	прохання
діловий лист	нарис
звіт	щоденник
журнал	конспект
поезію	виставу

2. розуміти, що література є формою комунікації і мистецтвом;
3. виявити розуміння літературного стилю і умовности, тобто: характеризування, опис, гумор, аналіза, роля автора, уособлення.

Пізнавальна асиміляція

По закінченні 6-ої кляси учень зможе:

1. виявити розуміння процедур застосованих для розвитку гіпотез і осягу висновків;
2. пізнавати, що погляди відіграють ролю в твореннi думок і підтримці арґументів;

3. розуміти, що надбання знання вимагає часу та енергії;

4. виявити ефективний вжиток синтакси, частин мови, тобто: прикметників, займенників, іменників, дієслів;

5. виявити уміння застосовувати граматичні поняття (підмет і присудок).

УКРАЇНСЬКА МОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ЗМІСТ І УМІННЯ (КЛЯСИ 1-6)

Зміст для розвитку комунікаційних умінь містить у собі діяльності, які специфічно відносяться до надбання мовних умінь: слухового сприймання, зорового сприймання, усного мовлення, читання й писання. Ці діяльності наголошують елементи української мови: фонологію, морфологію, синтаксу і ортографію, які треба опанувати для того, щоб дати учням можливість діяти ефективно в мові. Ці діяльності ототожнені на вкладених схемах під заголовком "Українська мовна діяльність: зміст і уміння".

Зміст і уміння слухового/зорового сприймання, читання/зорового сприймання, усного мовлення й писання представлені на схемах на наступних сторінках. Наміром цих схем є забезпечити ясні провідні вказівки вчителям, які пристосовуватимуть їх згідно з:

1. потребами учнів маючих обмежений досвід в українській мові перед вступом до нижчої школи;

2. потребами учнів маючих більше плавности і розуміння в українській мові.

Нижче подана ілюстрація схем:

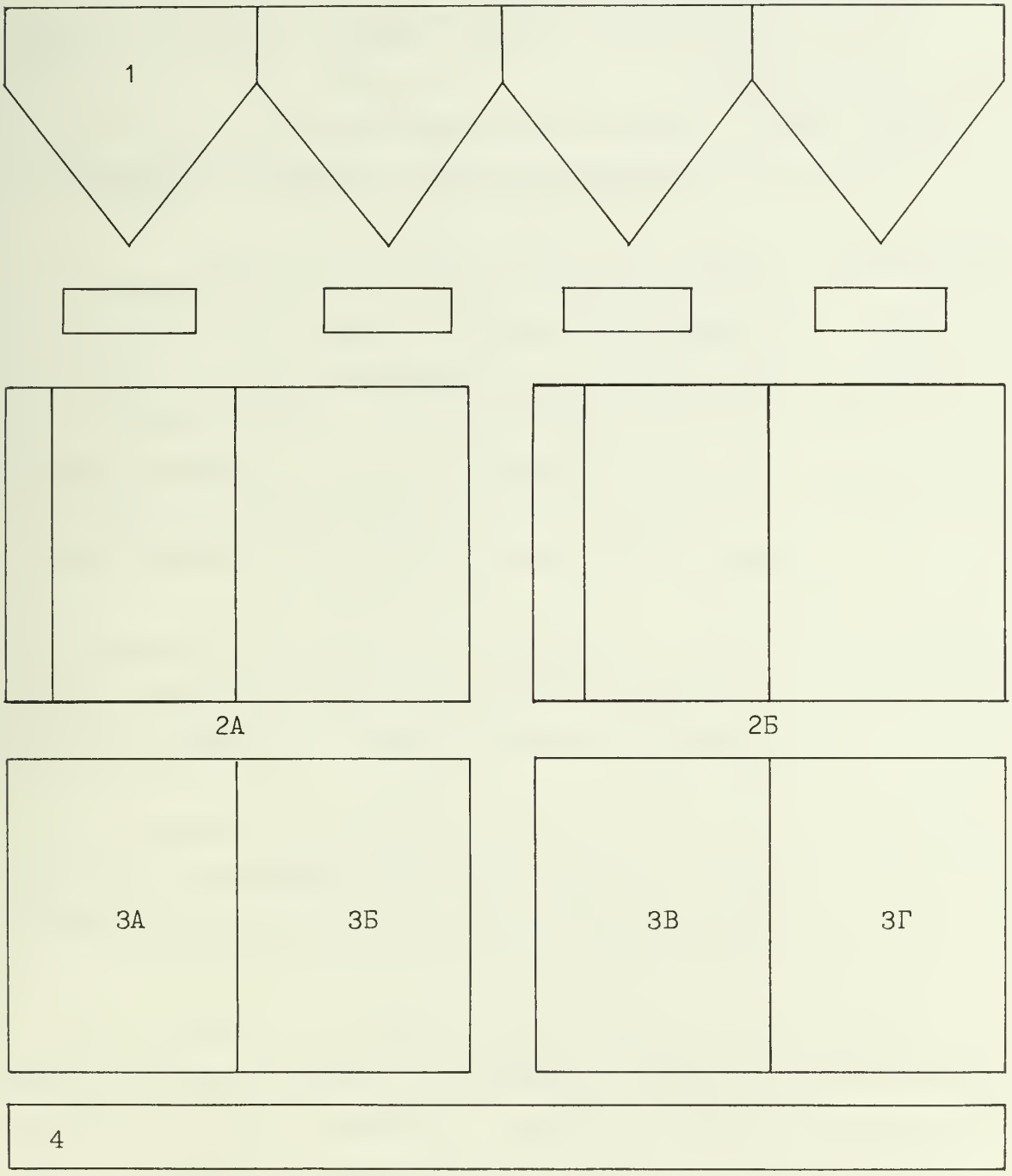

Частина 1 : Спільні елементи в українській мовній діяльності, які протягаються через слухове/зорове сприймання, читання/зорове сприймання, усне мовлення й писання, вказані в частині 1. В цій дільниці, вчителі можуть плянувати інтеґрування:

(а) внутрі мовної діяльности;
(б) мовної діяльности з такими предметами як Суспільні науки, Здоров'я і Музика.

Частина 2А: Спільні елементи сприймальної мови, (слухове/зорове сприймання, читання/зорове сприймання), вказані в частині 2А. Деякі можна перенести з англійської мови і є критичними в допомозі дітям сприймати думки.

Частина 2Б: В частині 2Б включені спільні елементи експресивної мови (усне мовлення й писання), які є критичними в допомозі дітям висловлювати їхні думки.

Частина 3 : Елементи характерні для слухового/зорового сприймання, читання/зорового сприймання, усного мовлення й писання вказані в частинах 3А, 3Б, 3В і 3Г.

Частина 4 : Ця частина є нагадуванням для вчителів, що уміння слухового/зорового сприймання, читання/зорового сприймання, усного мовлення й писання повинні бути застосовані в усіх предметах.

Учителі мають багато нагод інтеґрувати аспекти усної мови (слухове й зорове сприймання) і писемної мови (читання й писання) не подані на схемах. Наприклад, уміння слухового й зорового сприймання можна застосовувати в інтерв'ю, розповіданні оповідань або дискусіях. Читання й писання вимагають

розуміння структури писемної мови, правопису і пунктуації.

Уміння розвинуті в англійській мовній діяльності, такі як інтерв'ю, розповідання оповідань або дискусії, можуть бути переносними. Однак, знання про правильний вжиток розділових знаків, формування літер, стиль сполучення літер і структуру мови може спричинити перешкоду. Отже, додаткову увагу і тренування треба присвятити цим ділянкам.

УКРАЇНСЬКА МОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ЗМІСТ І УМІННЯ

УЧНІ ПЕРШОЇ КЛЯСИ ПОВИННІ:

СЛУХОВЕ/ЗОРОВЕ СПРИЙМАННЯ	ЧИТАННЯ/ЗОРОВЕ СПРИЙМАННЯ	УСНЕ МОВЛЕННЯ	ПИСАННЯ
-застосовувати основні уміння зорового й слухового сприймання -виявити бажання слухати і дивитися ефективно -виявити розвиток думання через збагнення й розуміння ілюстрованих описів, порівнянь, виражень почувань, переваг	-застосовувати основні уміння перед-читання й зорового сприймання -виявити бажання читати -виявити розвиток думання через збагнення й розуміння легкого друку і не-друку: описи, порівняння, послідовність часу, вираження почувань	-застосовувати уміння усного мовлення -виявити бажання розмовляти по-українському -виявити розвиток думання через усне вираження легких: описів, порівнянь, почувань, послідовностей часу, емоцій, переваг -виявити втіху і задоволення звучанням мови	-застосовувати основні уміння перед-писання -виявити розвиток думання через диктування: описів, виражень почувань, емоцій, порівнянь, послідовностей часу -виявити розвиток думання через ілюстрування оповідань, власних переживань, описів
СПРИЙМАЛЬНА МОВА -виявити свідомість в слуховому й зоровому сприйманні: •виконати завдання •застосувати слухову/зорову ввічливість •відповісти співрозмовникові -пізнати потребу слухати/дивитися -виявити визнання цінности ритму в мові -розуміти ідеї сприйняті слухом і зором: •знайти відповіді на легкі питання •ототожнити головні думки, легкі послідовности •виконувати легкі спрямовування •розрізняти дійсність і вигадки •формувати уявні зображення	-виявити розуміння друкованих і недрукованих зорових засобів /напр., малюнки, ярлики, заголовки/ -уважно слухати читані уривки	**ЕКСПРЕСИВНА МОВА** -пізнавати різні мовні вжитки /напр., питати питання, розповідати оповідання, "покажи й розкажи", ділитися переживаннями, драматизація/ -говорити про власні переживання -почати пізнавати важливість принятих суспільних поведінок при вживанні усної мови /розмови, дискусії/: брати участь шанувати погляди других -виявити збільшення запасу слів /змістових і описових/ -виявити ріст в структурі мови /вживати точніші іменники й дієслова/ -виявити знання контурів української мови	
-слухати оповідання, поеми /вірші/, пісні, легкі спрямовування, розмови й пояснення -оглянути різноманітність легких зорових засобів /напр., малюнки, речі висвітлені прожектором, діафільми -розрізняти схожості й різниці між звуками: •відрізняти характерні особливості звуків •ототожнювати початкові й кінцеві звуки -пам'ятати й пригадувати інформації сприйняті слухом: •деклямувати вірші •пригадувати послідовність двох або трьох подій •пригадувати легкі спрямовування	-оглянути різноманітність ілюстрованих матеріялів відповідних для першої кляси, напр.: оповідання, малюнки поеми /вірші/ діафільми книжки з малюнками -розрізняти й пам'ятати позицію в просторі, передній плян супроти заднього пляну -розрізняти схожості й різниці /напр., букви, цифри/ -з'єднувати зорові й слухові інформації, вживаючи матеріяли відповідні для першої кляси -негайно пізнавати часто вживані слова застосовані в матеріялах для читання -пригадувати інформації в матеріялах відповідних для першої кляси -збагнути корінні слова в різноманітних формах	-усно спілкувати вживаючи наступні форми: напрями, вказівки, розмови, оповідання -вживати різноманітність усних і не-усних комунікаційних умінь -вживати жести для передання значення -виразно розмовляти -вживати правильну вимову, якість і управління голосу -вживати відповідні структури мови в різноманітних ситуаціях -намагатися розмовляти цілими реченнями, коли потрібно -вживати творчу драматизацію й діялог -виявити втіху у вживанні української мови	-продовжувати розвивати загально-моторне управління -розвивати моторне управління дрібних м'язів, координацію ока з рукою, ліворучне-праворучне рухання -розвивати свідомість про проміжок між рядками, поле -виявити знання понять: ряд, стовпець

УМІННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ ПОВИННІ БУТИ ЗАСТОСОВУВАНІ, ПІДКРІПЛЮВАНІ І ПОШИРЮВАНІ ВЧИТЕЛЯМИ УСІХ ПРЕДМЕТІВ З УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ.

УКРАЇНСЬКА МОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ЗМІСТ І УМІННЯ

УЧНІ ДРУГОЇ КЛЯСИ ПОВИННІ:

-застосовувати уміння слухового сприймання вивчені в першій клясі
-виявити розвиток думання через збагачення й розуміння складніших усних і ілюстрованих матеріялів:

описи — послідовність часу
пояснення — вираження почувань
клясифікації — емоції
порівняння
процедури
переваги

-застосовувати уміння читання й зорового сприймання вивчені в першій клясі
-виявити бажання читати і дивитися
-виявити розвиток думання через збагачення й розуміння складнішого друку й ие-друку:

описи — послідовність часу
пояснення — вираження почувань
процедури — клясифікації
порівняння — переваги

-застосовувати уміння усного мовлення вивчені в першій клясі
-виявити бажання розмовляти ефективно
-виявити втіху й задоволення звучанням мови
-виявити розвиток думання через усне вираження складніших:

описів — послідовностей часу
почуваць — емоцій
поглядів — переваг
пояснень — процедур
клясифікацій
порівнянь

-застосовувати уміння писання вивчені в першій клясі
-виявити розвиток думання через диктування й писання легких:

описів — послідовностей часу
пояснень — вираженнь почуваць
клясифікацій — емоцій
порівнянь — процедур

-виявити розвиток думання через ілюстрування/писання оповідань, власних переживань, звітів про події, описів

СЛУХОВЕ/ЗОРОВЕ СПРИЙМАННЯ

СПРИЙМАЛЬНА МОВА

-виявити свідомість в слуховому сприйманні:
- •виконати завдання
- •застосовувати слухову/зорову ввічливість
- •відповісти співрозмовникові

-визнавати цінність причин для слухового й зорового сприймання:
- •пізнати потребу слухати й дивитися
- •змінювати рівень уваги відповідно до потреби

-виявити зростаюче визнання цінности ритму в мові
-виявити розуміння зростаючого набору зорових матеріялів
-розуміти, поширювати й судити ідеї сприйняті слухом і зором:
- •здобувати інформації й значення, подробиці, головні думки, легкі послідовности
- •формувати уявні зображення
- •використовувати спрямовування
- •передбачувати, установлювати відношення, робити висновки, розрізняти дійсність і вигадки

-слухати різноманітні форми усної мови:
- оповідання — легкі звіти
- поезії — представлення
- пісні — розмови

-оглядати різноманітні зорові засоби /напр., карикатури, діяпозитиви, діафільми, ляльковий театр, вистави/
-розрізняти схожості й різниці між звуками/зоровими засобами
- •пізнавати приголосні й голосні
- •пізнавати структурні елементи /корені, множину, рід займенника/

-з'єднувати зорові й слухові інформації
- •пригадувати подробиці
- •пригадувати послідовність трьох або чотирьох подій
- •пригадувати цілі спрямовування
- •пригадувати легкі вірші

ЧИТАННЯ/ЗОРОВЕ СПРИЙМАННЯ

-почати читати очима /мовчки/ на короткі уривки часу
-працювати самостійно і/або спільно над читальними/зоровими діяльностями
-розуміти ролю читача/слухача/глядача
-читати знайомі матеріяли плавно /усно/
-виявити розуміння основного зорового запасу слів
-виявити розуміння легких морфологічних закінчень /напр., теперішній час, кличний і родовий відмінок/
-читати/оглядати легкий матеріял зі зростаючим розумінням:
- •помічати подробиці, головні думки, послідовність

-виводити відношення /напр., час, число, простір/
-робити висновки
-передбачати /змінні закінчення/
-вживати матяки в контексті для передбачення і ототожнення слів в матеріялах відповідних для другої кляси
-ототожнювати різні форми літератури /оповідання про тварин, оповідання про справжніх людей, казки, фантазії/
-виявити уміння вчитися для того, щоб:
- •знайти частини книжки /обкладинку, заголовок, число сторінки/

-читати різноманітність друкованих і недрукованих матеріялів відповідних для другої кляси:
- таблиці — параграфи
- оповідання — малюнки
- поезії — звіти
- діафільми — списки
- спрямовування

-розрізняти й пам'ятати позицію в просторі, передній план супроти заднього плану, вживаючи більше складні матеріяли
-розрізняти схожості й різниці /напр., букви, цифри, слова/
-розуміти постійність форм /букви, слова, цифри/
-вживати фонетичну аналізу й складову аналізу /легкі фонограми, приголосні сполучення, напр., лж, дз, дж, пр, групи голосних/
-вживати структуру аналізу для розпізнавання слів /порівняльні слова, напр., легкий - легший/
-знаходити й пригадувати інформації в матеріялах відповідних для другої кляси

УСНЕ МОВЛЕННЯ

ЕКСПРЕСИВНА МОВА

-пізнавати, що відповідна мова важлива
-пристосовувати темп мовлення до окремих ситуацій
-розуміти ролю промовця/слухача
-розмовляти з більшою плавністю про знайомі теми
-виявити ріст в структурі мови /напр., вживати точніші слова, добавляти описові слова й фрази/

-спілкувати усно вживаючи наступні форми:
- звіти — дискусії
- оповідання — розмови
- спрямовування

-вживати широку різноманітність усних і не-усних комунікаційних умінь /творча драматизація, діялог/
-виявити управління над усними і не-усними комунікаційними уміннями:
- •вживати відповідні жести/вирази обличчя й якість голосу
- •виразно розмовляти відповідним темпом
- •вживати правильну вимову
- •вправляти управління над голосом

-деклямувати легкі вірші

ПИСАННЯ

-пізнавати потребу уважности для виконання писемного завдання
-почати писати про знайомі предмети
-почати розвивати ріст в ілюстративних виразах
-розвивати ріст в запасі слів
-виявити розвиток в писемній мові збільшуючи кількість мови
-вживати точніші імениики і дієслова

-вживати відповідні форми писемної мови для виразної комунікації:
- ілюстровані/писемні переживання
- думки
- оповідання
- листи подяки /укладені цілою клясою/

-продовжувати розвивати моторне управління дрібних м'язів рук
-вживати правильну пунктуацію для виразної комунікації: крапки, знаки питання, великі букви /перше слово в речениі, імена/
-розуміти рукописні форми літер
-писати чітко

УМІННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ ПОВИННІ БУТИ ЗАСТОСОВУВАНІ, ПІДКРІПЛЮВАНІ І ПОШИРЮВАНІ ВЧИТЕЛЯМИ УСІХ ПРЕДМЕТІВ З УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ.

УКРАЇНСЬКА МОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ЗМІСТ І УМІННЯ

УЧНІ ТРЕТЬОЇ КЛЯСИ ПОВИННІ:

-застосовувати уміння слухового й зорового сприймання вивчені в першій і другій клясі
-виявити бажання слухати й дивитися ефективно
-виявити розвиток думання через збагнення й розуміння складніших усних:
описів, пояснень, легких зведень, виражень почувань, клясифікацій, порівнянь, послідовностей, процедур, переваг, гіпотез

-застосовувати уміння читання й зорового сприймання
-виявити бажання читати і дивитися для розваги
-виявити розвиток думання через збагнення й розуміння складніших писемних і/або ілюстрованих:
описів, пояснень, клясифікацій, порівнянь, переваг, послідовностей, виражень почувань, емоцій, поглядів

-застосовувати уміння усного мовлення вивчені в першій і другій клясі
-виявити бажання розмовляти ефективно
-виявити розвиток думання через усне вираження складніших:
описів, пояснень, зведень, процедур, гіпотез, переваг, клясифікацій, послідовностей, порівнянь, почувань, емоцій

-застосовувати уміння писання вивчені в першій і другій клясі
-виявити розвиток думання через писемне вираження складніших:
описів, пояснень, процедур, порівнянь, послідовностей, почувань, емоцій, переваг

СПРИЙМАЛЬНА МОВА

СЛУХОВЕ/ЗОРОВЕ СПРИЙМАННЯ

-виявити свідомість в слуховому/зоровому сприйманні:
•виконати завдання
•застосовувати слухову/зорову ввічливість
-визнавати цінність причин для слухового й зорового сприймання:
•пізнати потребу слухати і дивитися
•змінювати рівень уваги відповідно до потреби
-виявити визнання цінности ритму в мові
-виявити більше розуміння зростаючого слухового набору слів
-розуміти, поширювати й судити ідеї сприйняті слухом і зором
-здобувати інформації й значення зі складніших матеріялів для того, щоб:
•зауважити подробиці, головні думки, послідовності
•ототожнити й відповісти на елементи в літературі /напр., характерні риси/
•установлювати відношення
•передбачати, установлювати з відповідного змісту
•розрізняти дійсність і вигадки, правдоподібність і перебільшення
-оцінювати дію й поведінку дійової особи в оповіданні
-вживати структурну аналізу /рід дієслова, префікси, корінь/

-слухати зростаючу різноманітність форм усних засобів:
оповідання, поезії, пісні, представлення, інтерв'ю, спрямовування, розмови, дискусії, звіти, вистави /драми/
-слухати/оглядати різноманітність зорових засобів /напр., діяпозитиви, телевізійні стрічки, ляльковий театр/
-розрізняти схожості й різниці між звуками
-розрізняти схожості й різниці в звуковій системі української мови в порівнянні з англійською мовою
-розрізняти характерність висоти тону, сили, якости, тривалости, послідовности
-ототожнювати приголосні, голосні
-ототожнювати структури слів /корені, склади/
-виявити розвиток слухової/зорової пам'яти:
•пригадувати подробиці, послідовність, спрямовування
•пригадувати вірші, оповідання, плякати, діяпозитиви
-пригадувати подробиці
-виявити розвиток зорової пам'яти
-пригадувати послідовність чотирьох або п'ятьох подій
-пригадувати спрямовування

ЧИТАННЯ/ЗОРОВЕ СПРИЙМАННЯ

-читати очима /мовчки/ на довші уривки часу
-працювати самостійно і/або спільно над читальними діяльностями
-розуміти ролю читача/автора, глядача/ілюстратора
-пристосовувати темп читання до специфічних намірів і матеріялів /усно/
-виявити більше розуміння зростаючого читального запасу слів
-читати/оглядати складніші матеріяли із зрозумінням для того, щоб:
•здобути дослівне й висловне розуміння головних думок /причина і наслідок/, подробиць, послідовностн
•робити висновки, пов'язувати думки
•передбачати наслідки
-вживати змістові аналізи для передбачення й ототожнення слів в більше складних матеріялах /синтаксичний, не-друк, семантичні натяки/
-ототожнювати й відповідати на різні типи й форми зорового мистецтва і на елементи праці мистця
-виявити уміння вчитися для того, щоб:
•знайти частини книжки /автор, словничок/
•вкласти слова в абетковий порядок за першою буквою
-ототожнювати різні форми літератури /автобіографії/
-знаходити інформації в різноманітних формах

-читати/оглядати різноманітність матеріялів відповідних для третьої кляси:
параграфи, поезії, вистави /драми/, малюнки, звіти, списки, плякати
-продовжувати поліпшувати уміння відрізняти й пам'ятати, вивчені в попередніх клясах
-продовжувати пов'язувати зорові й слухові інформації вживаючи складніші матеріяли
-негайно пізнавати слова, які трапляються часто
-вживати акустичну аналізу для ототожнення слів /приголосні, голосні, фонограми/
-вживати складову аналізу для ототожнення складніших слів /структури слів, закінчення, склади/
-знаходити й пригадувати інформації в щораз складніших матеріялах

ЕКСПРЕСИВНА МОВА

УСНЕ МОВЛЕННЯ

-пізнавати, що відповідна мова важлива
-пристосовувати темп, силу, тон мовлення до окремих ситуацій
-говорити плавно про більше складні теми
-виявити втіху й задоволення звучанням мови
-виявити ріст в запасі слів /ширину й глибину/
-виявити ріст в усному запасі слів вживаючи щораз складніші мовні структури через:
•будування речень
•вживання слів і висловів для різноманітности й наголосу
•пізнавання, що іменники, дієслова, займенники мають відмінні структурні форми й функції

-спілкувати усно вживаючи наступні форми:
розмови /включаючи розмови при телефоні/, оповідання, звіти, спрямовування, інструкції
-вживати творчу драматизацію й діялог
-виявити більше контролі над усними й не-усними комунікаційними уміннями:
•вживати тілові жести, міни обличчя й якість голосу для передання значення
•вживати правильну вимову й відповідну контролю голосу, позу
-пізнавати важливість прийнятої суспільної поведінки при вживанні усної мови:
•застосовувати прийняті правила для взаємодіяння особи з особою, діялог при телефоні, дискусії
-почати виявляти свідомість про різницю між формальною й неформальною мовою вживаючи відповідні мовні структури в різноманітних ситуаціях

ПИСАННЯ

-пізнавати, що відповідна мова важлива
-писати плавно про складніші теми
-виявити ріст в запасі слів /ширину й глибину/
-виявити ріст в писемній мові через:
•збільшення кількости писання
•добавлення описових слів
•будування речень
•вживання слів і висловів для різноманітности й наголосу
-писати чітко
-пізнавати різницю в зображенні символу/звуку в українській мові в порівнянні з подібними й відмінними зображеннями в інших мовах /напр., t, т; p, п/
-вживати правильний нахил, віддаль і стиль сполучення літер відповідний для української мови /ш, р, м, л, я/

-вживати відповідні форми писемної мови для виразної комунікації:
параграфи
листи /запрошення, дружні, подяки/ укладені цілою клясою
оповідання /з початком, серединою й закінченням/
спрямовування
інструкції
-вживати правильну пунктуацію для виразної комунікації:
крапки, апострофи, знаки питання, великі букви
-вживати зразкові рукописні форми
-писати виразно без перешкоди першої мови, напр., дД, шШ, рр, кк, etc.)
-виявити збільшену швидкість
-вживати й поширювати основний правописний запас слів
-застосовувати знання структурної аналізи до писемної праці
-починати перевіряти писемну працю

УМІННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ ПОВИННІ БУТИ ЗАСТОСОВУВАНІ, ПІДКРІПЛЮВАНІ І ПОШИРЮВАНІ ВЧИТЕЛЯМИ УСІХ ПРЕДМЕТІВ З УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ.

УКРАЇНСЬКА МОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ЗМІСТ І УМІННЯ

УЧНІ ЧЕТВЕРТОЇ КЛЯСИ ПОВИННІ:

СЛУХОВЕ/ЗОРОВЕ СПРИЙМАННЯ	ЧИТАННЯ/ЗОРОВЕ СПРИЙМАННЯ	УСНЕ МОВЛЕННЯ	ПИСАННЯ
-застосовувати уміння слухового/зорового сприймання вивчені в перших трьох класах -виявити бажання дивитися ефективно -внявити розвитон думання через збагнення й розуміння складніших усних і ілюстрованих: описів порівнянь почувань пояснень послідовностей емоцій зведень гіпотез переваг плянів поглядів думсн процедур передбачень нлясифінацій	-застосовувати уміння читання/зорового сприймання вивчені в перших трьох нлясах -внявити бажання читати й дивнтися для розвагн -виявити розвнтон думання через збагнення й розуміння щораз снладніших усннх і ілюстрованнх: описів порівнянь почувань пояснень послідовностей емоцій зведень гіпотез переваг плянів поглядів думон процедур передбачень клясифінацій	-застосовувати уміння усного мовлення внвчені в перших трьох нлясах -внявити бажання розмовляти ефективно -виявнти розвитон думання через усне вирження щораз складніших: описів порівнянь переваг пояснень гіпотез почувань зведень плянів емоцій процедур передбачень поглядів послідовностей клясифікацій	-застосовувати уміння писання вивчені в перших трьох клясах -внявити бажання писати ефективно -внявити розвитон думання через писемне вираження щораз складніших: описів порівнянь почувань пояснень послідовностей поглядів зведень гіпотез думон процедур плянів переваг емоцій нлясифінацій
СПРИЙМАЛЬНА МОВА		ЕКСПРЕСИВНА МОВА	
-виявити свідомість в слуховому/зоровому сприйманні: •виконати завдання •застосувати основну слухову/зорову вяічливість •розуміти ролю глядача/публіки -внявити свідомість про ролю умінь щодо збагаченнд значення й цілого ефекту через плянування, спеціяльні впливи, майстерність в екранах і картинах, драмі і особистих представленнях -цінити причини для слухового/зорового сприймання: •слухати/дивитися для різноманітних причин •змінювати рівень уваги відповідно до потреби -виявити уміння слухати/дивитися довше -виявити ріст багатого, обдарованого уявою відгуку до слухових і зорових переживань -виявити зростаюче оцінювання ритму в мові -розуміти міни обличчя, жести і тілові рухи -пригадувати промовцеве вживання ефективних слів, фраз і образотворчої мови -виявити більше розуміння зростаючого слухового запасу слів -розуміти і почати поширювати і оцінювати ідеї сприйняті слуховим і/або зоровим способом для: •здобуття інформацій і значення - помітити подробиці, головну думну, послідовність •ототожнення й відгуку до різних родів і форм літератури і до елементів авторської майстерности •ототожнення й припущення щодо відносин: /напр., час, причина й наслідок/ •роблення висновків, передбачення •формування чутливих вражень, думок •ототожнення ідей: фактичних, вигаданих,враженнх особистою опінією, абсурдних, правдоподібних, перебільшених, гумористичних -вжнвати змістову аналізу для передбачення й ототожнення слів вживаючи синтаксичні й семантичні натяки -оглядати тихо на довші уривкн часу	-читати очима /мовчки/ на довші уривни часу -розуміти ролю автора/читача/ілюстратора: •почати виявляти розуміння авторського/мистецького стилю й струнтури /напр., через усне читання, виконування ролі, пантоміму/ •вибирати матеріял відповіднй для публінн -працювати самостійно і/або спільно над діяльностями чнтання й дивлення -почати пристосовувати швидкість до відповідних потреб і матеріялів /усно и мовчни/ -читати щораз складніші матеріяли з плавністю /усно й мовчки/ -чнтати/оглядати щораз складніші матеріяли з зрозумінням для того, щоб: •здобути дослівне й вислозне розуміння головної думни, подробиць, послідовности •ототожнити й зробити припущення, щодо відносин: /напр., час, причина й наслідок/ •робити висновки, передбачати наслідни •робити узагальнення •установлювати точни зору, почуття -чнтати/оглядати щораз складніші матеріяли критично для оцінювання або розсудження думок: •відрізняти факт від опінії, вигадку від дійсности •пізнавати абсурд, гумор •визначати почуття, відношення -ототожнювати і відгукуватися на різні роди і формн літератури і на елементи авторської майстерности -ототожнювати і відгукуватися на різні роди і форми зорового мистецтва й на елементи мистецької грацї -застосовувати змістову аналізу для передбачення й ототожнення слів в щораз складніших матеріялах /синтансичні й семантичні натяни/ -виявити уміння вчитися: •вживати словнини і глосарії •внладати слова в абетковий порядок за другою буквою	-пізнати, що відповідна мова важлива для ефективної комунікації -розуміти ролю промовця/слухача: •виявляти стиль і структуру матеріялу •Пізнавати потребу підготовлення публікн -говорити плавно про щораз складніші теми -прнстосовувати швидкість, силу звуку, тон мовлення -виявити ріст в усному запасі слів /ширину й глнбину/ вживаючи: •щораз точніші слова •ефективну образотворчу мову -виявити безперервний ріст усної мови: •почати снладати, поширювати і сподучати різні роди речень /розповідні, питальні, наназові/ •вживати точніші слова й вислови для різноманітности і наголосу •розуміти різні структурні форми і функції іменників, дієслів, займенників •пізнавати поняття про підмет і присудок	-пізнатн, що відповідна мова важлнва для ефективної комунікації -розуміти ролю автора/читача -пізнати потребу пристосовувати стиль і структуру до змісту й читача -писати плавно про щораз складніші темн -виявити безперервний ріст в писемному запасі слів /ширину й глибину/ вживаючн: •щораз точніші слова •ефективну образотворчу мову -виявити безперервний ріст писемної мови: •почати снладати, поширювати й сполучати різні роди речень /розповідні, питальні, наназові/ •вживати точніші слова й вислови для різноманітности і наголосу •розуміти різні структурні форми і функції іменнинів, дієслів, займенників •пізнавати поняття про підмет і присудок -організувати інформації здобуті зі зростаючої різноманітностн джерел /напр., діафільми, схемн, підручнини, словники, люди, звукові стрічнн/ -напнсатн параграф зображаючн головну думку
-слухати в різноманітних контенстах вживаючи наступні форми: оповідання з перебільшенням оповідання про тварин представлення вистави /драми/ анекдот з особистого життя запрошення біографію відповідь дискусію розмову інтерв'ю поезію звіт казку -дивитися/слухати в зростаючому контексті /напр., лялькоий театр, карнавальна процесія/ -розрізняти схожості й різниці між звуками: •розрізняти силу, внсоту, якість, тривалість, послідовність різноманітних звуків •застосовувати фонетичну і структурну аналізу до слів сприйнятих слухом •ототожнювати структури слова /напр., корінні слова, приростки, /префікси/, наростни /суфікси/, склади/ -виявнти розвиток слухової/зорової пам'яти: •пригадувати подробиці, послідовність, спрямовування •пригадувати вірші, оповідання, плякати, діяпозитивн	-читати/оглядати зростаючу різноманітність матеріялів відповідних для четвертої кляси в наступних формах: оповідання з перебільшенням оповідання про тваринн автобіографія дружній лист вистави /драми/ запрошення назна зведення біографія відповідь звіт подяна інтерв'ю поезія -продовжувати поліпшувати слухову й зорову дискримінацію й уміння пам'яти внвчені в попередніх клясах -продовжувати пов'язувати зорові й слухові інформації /напр., пунктуація,вимова, висота звуку, наголос/ вживаючн складніші матеріяли -негайно пізнавати слова, які часто трапляються в матеріялах для читання -застосовувати аналізу складів і струнтури для розшифрування незнайомних слів у відонремленні й в контексті -продовжувати розуміти зорові матеріяли	-розмовляти в зростаючих нонтекстах вживаючи наступні форми для розповідання оповідань: оповідання з перебільшенням оповідання про тваринн автобіографію представлення анендот з особистого життя вистави /драми/ біографію запрошення звіт відповідь інтерв'ю розмову дискусію поезію казну -продовжувати виявляти контролю над наступнпми усними й не-усними комунікаційними уміннями: •пристосовувати силу, швидкість і висоту звуку відповідно до потреби •вживати відповідні внрази облнччя, жести й позн -виявити знання про різниці між формальною і неформальною мовою вжнвдючн ці два стилі в відповіднних ситуаціях	-вживати відповідні форми для виразної номунінації в: оповіданнях про тварин біографії запрошенні автобіографії подяці щоденнину поезії дружньому листі звіті -вживати правильну пуннтуацію для виразної номунінації: крапна, знан питання, кома, лапнн, знак онлику, апостроф, дефіс, велнні букви -вживати зразнові формн рукопису, писатн виразно й швидше -вживатн й поширювати основнй правописнний запас слів -застосовувати знання про струнтуру й фонетику до писемної працї -перевірити писемну працю сліднуючи за пуннтуацією, вжнванням велнної бунви, почерном

УМІННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ ПОВИННІ БУТИ ЗАСТОСОВУВАНІ, ПІДКРІПЛЮВАНІ І ПОШИРЮВАНІ ВЧИТЕЛЯМИ УСІХ ПРЕДМЕТІВ З УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ.

УКРАЇНСЬКА МОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ЗМІСТ І УМІННЯ

УЧНІ П'ЯТОЇ КЛАСИ ПОВИННІ:

-застосовувати уміння слухового й зорового сприймання вивчені в перших чотирьох класах
-виявити бажання слухати і дивитися ефективно
-виявити розвиток думання через збагнення й розуміння щораз складніших усних і/або ілюстрованих:
опису послідовностей пояснень гіпотез переваг зведень плянів опінній процедур передбачень думок класифікацій порівнянь почуваць

-застосовувати уміння читання й зорового сприймання вивчені в перших чотирьох класах
-виявити бажання читати і дивитися для розваги та інформації
-виявити розвиток думання через збагнення й розуміння щораз складніших писемних і/або ілюстрованих:
опису послідовностей переваг пояснень гіпотез опінній зведень плянів думок класифікацій передбачень порівнянь почуванъ процедур

-застосовувати уміння усного мовлення вивчені в перших чотирьох класах
-виявити бажання розмовляти ефективно
-виявити розвиток думання через усне вираження щораз складніших:
опису послідовностей переваг пояснень гіпотез опінній зведень плянів думок процедур передбачень класифікацій почуванъ порівнянь

-застосовувати уміння писання вивчені в перших чотирьох класах
-виявити розвиток думання через писемне вираження щораз складніших:
опису послідовностей переваг пояснень гіпотез опінній процедур плянів думок легких зведень почуванъ класифікацій порівнянь

СЛУХОВЕ/ЗОРОВЕ СПРИЙМАННЯ

СПРИЙМАЛЬНА МОВА

-виявити свідомість в слуховому й зоровому сприйманні:
•виконати завдання
•застосовувати поведінку основну для ефективного слухового/зорового сприймання
•розуміти зв'язок між слухачем/промовцем
•розуміти міни обличчя, жести і тілові рухи
-пригадувати промовцеве вживання ефективних слів, фраз, образотворчої мови
-цінити причини для слухового/зорового сприймання:
•слухати/дивитися для різноманітних причин
•змінювати рівень уваги відповідно до потреби
•розшукуватн ситуації для здобуття інформацій або розваги через слухове/зорове сприймання
-виявити зростаюче оцінювання ритму в мові
-виявити зростаючу свідомість про ролю умінь щодо збагачення значення й цілого ефекту через плянування, спеціяльні впливи, майстерність в екранах і картинах, драмі і особистих представленнях
-продовжувати виявляти більше розуміння зростаючого слухового запасу слів
-продовжувати вживати змістову аналізу:
•синтаксичні натяки /афікси, корені/, семантичні натяки /порядок слів, сигнальні слова такі як отже, тобто/
-розуміти, поширювати і оцінювати думки сприйняті слуховим/зоровим способом із щораз складнішого матеріялу для:
•здобуття інформацій і значення - помітити подробиці, головну думку, послідовність
•ототожнення й відгуку до різних родів і/або форм літератури /напр., міфи, наукові видумки/ і дс елементів авторської майстерности /напр., настрій, тема/
•ототожнення й припущення щодо відносин /напр., час, відділ, причина й наслідок, розмір/
•роблення висновків, передбачення
•формування чутливих вражень, думок
•ототожнення й оцінювання ідей як фактичних, вигаданих, вражених особистою опінією, абсурдних, правдоподібних, перебільшених, гумористичних, реалістичних, уявних
•ототожнення й аналізування точки зору
•роблення узагальнень

ЧИТАННЯ/ЗОРОВЕ СПРИЙМАННЯ

-читати очима /мовчки/ на довші уривки часу
-дивитися на довші уривки часу
-розуміти ролю автора, читача/слухача:
•виявити розуміння авторського стилю й структури /напр., через усне читання, виконування ролі, пантоміму/
-вибирати матеріял відповідний для публіки
-пристосовувати швидкість читання до відповідних потреб і матеріялів /усно й мовчки/
-читати щораз складніші матеріяли з плавністю /усно й мовчки/
-внявити більше розуміння зорового запасу слів відповідного для п'ятої кляси
-продовжувати пристосовувати змістову аналізу:
•синтаксичні натяки /афікси, корені/
•семантичні натяки /порядок слів, сигнальні слова такі як отже, тобто/
-читати щораз складніші матеріяли з зрозумінням для того, щоб:
•здобути дослівне й висловне розуміння головної думки, подробиць, послідовности
•ототожнити й припустити відносини /напр., час, відділ, причина й наслідок, розмір/
•зробити висновки, передбачити нас док, аналізувати
•визначити намір автора
•ототожнити і аналізувати точку зору
•робити узагальнення
-читати щораз складніші матеріяли критично для того, щоб оцінити або осудити ідеї:
•розрізняти факт від опінії, видумку від дійсности
•викрити абсурд, гумор
•визначити почування й відношення
-ототожнювати і відгукуватися на різні роди і форми літератури /напр., настрій, тема/
-виявити наступні уміння:
•ставити слова в абетковий порядок
•знаходити частини книжки /індекс, примітки під текстом, бібліографія/
•вживати друкарські помічники /напр., курсив, відступ, провідні слова, натяки про вимову/
•знаходити іінформації в зростаючій різноманітності матеріялів і видань /напр., схеми, табелі, діяграми, енциклопедії, діафільми, карточний каталог/
-розвивати знання про походження слів

УСНЕ МОВЛЕННЯ

ЕКСПРЕСИВНА МОВА

-пізнавати, що відповідна мова є важливою для ефективної комунікації
-розуміти ролю промовця/слухача:
•виявити стиль і структуру більш абстрактних і щораз складніших матеріялів
-підготовувати публіку відповідно до специфічних родів матеріялу /напр., розповідання про науковий експеримент, оголошення інформацій/
-розмовляти плавно й довше
-виявити дальший ріст усного запасу слів /ширина й глибина/ вживаючи:
•точніші слова
•ефективну образотворчу мову
-виявити дальший ріст усної мови:
•складати, розширювати і сполучати різні роди речень вживаючи слова, фрази і речення для визначення іменників і дієслів
-вживати точніші слова й фрази для різноманітности і наголосу
-розуміти різні форми і функції частин мови /напр., іменники, прикметники, прислівники/
-розуміти і застосовувати поняття про підмет і присудок

ПИСАННЯ

-пізнавати, що відповідна мова є важливою для ефективної комунікації
-розуміти ролю автора/читача пристосовуючи стиль і структуру відповідно до змісту й читача
-писати самостійно і/або спільно
-виявити дальший ріст писемного запасу слів /ширина й глибина/ вживаючи:
•точніші слова
•ефективну образотворчу мову
-виявити дальший ріст писемної мови вживаючи щораз складніші мовні структури:
•складати, розширювати і сполучати різні роди речень вживаючи слова, фрази і речення для змінювання іменників і дієслів
•вживати точніші слова й фрази для різноманітности і наголосу
•вживати речення різної довжини для різноманітности і наголосу
•розуміти і застосовувати різні форми і функції частин мови /напр., іменники, прикметники, прислівники/
•розуміти і застосовувати поняття про підмет і присудок
-організувати інформації здобуті зі зростаючої різноманітности джерел /напр., діафільми, фільми, люди, телевізійні стрічки/

-писати чітко й довше про більш абстрактні й щораз складніші теми
-писати добре зорганізовані параграфи
-писати ефективно без перекодження іншої мови в літерах і стилі сполучення
-виявити розуміння більших кляс слів, напр., іменників, займенників, прикметників, дієслів

-слухати в різноманітних контекстах вживаючи наступні форми:

автобіографія	запрошення
фантазія	відповідь
міф/легенда/байка	розмови
наукова фантастика	дискусія

оповідання з перебільшеним
оповідання про тварини
засідання гуртка
представлення
казка інтерв'ю
біографія звіт
анекдот з особистого життя
поезія
вистави /драма/
ляльковий театр
фільми
діафільми
пантоміми
-розрізняти схожості й різниці між звуками:
•продовжувати розрізняти силу, висоту, якість, тривалість, послідовність різноманітних звуків
•застосовувати фонетичну і структурну аналізу до слів сприйнятих слухом
-виявити ріст слухової пам'яти:
•продовжувати розвивати уміння
•пригадувати подробиці, послідовність, спрямовування
-пригадувати щораз складніші графічні й неграфічні матеріяли

-читати зростаючу різноманітність матеріялів відповідних для п'ятої кляси в наступних формах:

автобіографія	
міф/легенда/байка	
дружній лист	
наукова фантастика	
діловий лист	
оповідання з перебільшенням	
оповідання про тварини	
запрошення	фантазія
відповідь	казка
нарис	звіт
біографія	щоденник
зведення	
інтерв'ю	
поезія	
вистави /драма/	
ляльковий театр	
фільми	
діафільми	
пантоміми	

-продовжувати поліпшувати уміння дискримінації й пам'яти вивчені в попередніх класах
-продовжувати з'єднувати зорові й слухові іінформації для запевнення правильного зрозуміння складніших матеріялів
-негайно пізнавати слова, які часто зустрічаються в матеріялах для читання
-продовжувати застосовувати фонетичну і структуриу аналізу для розшифровання незнайомих слів у відокремленні, в контексті
-продовжувати розуміти зорові матеріяли

-розмовляти в зростаючих контекстах вживаючи наступні форми:
оповідання з перебільшенням
оповідання про тварин
анекдот з особистого життя
засідання гуртка
міф/легенда/байка
наукова фантастика
представлення відповідь
автобіографія розмова
фантазія дискусія
біографія звіт
запрошення інтерв'ю
-продовжувати внявляти контролю над наступними усними і не-усними комунікаційними уміннями:
•пристосовувати силу звуку, висоту й швидкість відповідно до потреби
•вживати інтонацію відповідну для характеризування й значення
-вживати відповідні міни обличчя, жести й пози
-виявити знання про різниці між формальною і неформальною мовою вживаючи ці два стилі в відповідних ситуаціях

-писати в зростаючих контекстах вживаючи наступні форми:
оповідання з перебільшенням
оповідання про тварин
автобіографія
міф/легенда/байка
наукова фантастика
вистави /драми/
дружній лист
діловий лист
фантазія запрошення
відповідь подяка
біографія звіт
нарис поезія
щоденник зведення
-виявити уміння вживати:
•правила вживання великої букви і пунктуацій специфічних для української мови
•зразкові форми рукопису.
•приняті форми правопису
-вживати й розширювати основний правописний запас слів
-застосовувати уміння перевіряти писемну працю зі зростаючою компетенцією
-вживати словник для перевірювання правопису й значення
-приготовити легку бібліографію визначаючи автора, назву й сторінку в книжці

УМІННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ ПОВИННІ БУТИ ЗАСТОСОВУВАНІ, ПІДКРІПЛЮВАНІ І ПОШИРЮВАНІ ВЧИТЕЛЯМИ УСІХ ПРЕДМЕТІВ З УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ.

УКРАЇНСЬКА МОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ЗМІСТ І УМІННЯ

УЧНІ ШОСТОЇ КЛАСИ ПОВИННІ:

СЛУХОВЕ/ЗОРОВЕ СПРИЙМАННЯ	ЧИТАННЯ/ЗОРОВЕ СПРИЙМАННЯ	УСНЕ МОВЛЕННЯ	ПИСАННЯ
-застосовувати уміння слухового й зорового сприймання вивчені в перших п'ятьох класах -виявити бажання слухати і дивитися ефективно -виявити розвиток думання через збагнення й розуміння щораз складніших усних і ілюстрованих: описів порівнянь почуванъ пояснень послідовностей переваг зведень гіпотез опіній процедур плянів думок класифікацій передбачень	-застосовувати уміння читання й зорового сприймання вивчені в перших п'ятьох класах -виявити бажання читати і дивитися для розваги і інформації -виявити розвиток думання через збагнення й розуміння щораз складніших писемних і /або ілюстрованих: описів послідовностей переваг пояснень гіпотез опіній зведень плянів думок процедур передбачень класифікацій почувань	-застосовувати уміння усного мовлення вивчені в перших п'ятьох класах -виявити бажання розмовляти ефективно -виявити розвиток думання через усне вираження щораз складніших: описів гіпотез опіній пояснень плянів думок зведень послідовностей процедур порівнянь почувань класифікацій переваг передбачень	-застосовувати уміння писання вивчені в перших п'ятьох класах -виявити бажання писати ефективно -виявити розвиток думання через писемне вираження щораз складніших: описів порівнянь переваг пояснень послідовностей почувань зведень гіпотез опіній процедур плянів думок класифікацій передбачень
СПРИЙМАЛЬНА МОВА		**ЕКСПРЕСИВНА МОВА**	
-виявити свідомість в слуховому/зоровому сприйманні: •виконати завдання •застосовувати поведінку основну для ефективного слухового/зорового сприймання •розуміти зв'язок між слухачем/промовцем •розуміти міни обличчя, жести, тілові рухи -цінити причини для слухового/зорового сприймання: •слухати/дивитися для різноманітних причин •змінювати рівень уваги відповідно до потреби •розшукувати ситуації для здобуття інформацій, ідей або розваги через слухове/зорове сприймання -виявити уміння пізнавати фрази, паузи, перехідні слова, виражати розділові знаки в мові і допомагати слухачеві -пригадувати промовцеве вживання ефективних слів, фраз, образотворчої мови -виявити свідомість про ролю умінь щодо збагачення значення й цілого ефекту через плянування, спеціяльні впливи, майстерність в екранах, картинах, драмі й особистих представленнях -продовжувати виявляти більше розуміння зростаючого слухового запасу слів -розуміти, поширювати і оцінювати думки сприйняті слуховим/зоровим способом із щораз складніших матеріялів для того, щоб: •здобути інформації і значення, помітити подробиці, головну думку, послідовність •ототожнити і відгукнутися на різні роди і форми літератури /напр., міф, легенда/ і на елемеити авторської майстерности /напр., настрій, тема/ •ототожнити і зробити припущення про відносини /напр., віддаль, причина й наслідок/ •робити висновки, передбачення •формувати чутливі враження, думки •ототожнювати і оцінювати ідеї як фактичні, вигадані, вражені особистою опінією, ґумористичні, логічні, доречні, пропаґандистські •аналізувати і оцінювати точки зору •робити узагальнення -продовжувати вживати змістову аналізу: •синтаксичні натяки /афікси, корені/, семантичні натяки /порядок слів, сигнальні слова такі як тобто, себто, отже, очевидно, хоч, поки що/	-читати очима /мовчки/ на довші уривки часу -дивитися на довші уривки часу -розуміти ролю автора, читача/слухача: •виявити розуміння авторського стилю й структури /напр., через усне читання, виконування ролі, пантоміму/ •вибирати матеріяли відповідні для публіки -пристосовувати швидкість читання до відповідних потреб і матеріялів /усно й мовчки/ -читати щораз складніші матеріяли з плавкістю/усно і мовчки -виявити розуміння зорового запасу слів відповідного для шостої кляси -продовжувати пристосовувати змістову аналізу: •синтаксичні натяки /корені, афікси/ •семантичні натяки /порядок слів, сигнальні слова такі як тобто, себто, отже/ -читати щораз складніші матеріяли зі зрозумінням для того, щоб: •здобути досліпне й висловите розуміння головної думки, подробиць, послідовности -ототожнити і припустити відносини /напр., час, віддаль, причина й наслідок, розмір/ -зробити висновки, передбачити наслідки, аналізувати, визначити намір автора -аналізувати і оцінювати точки зору -робити узагальнення -читати щораз складніші матеріяли критично для того, щоб оцінити або осудити думки: •розрізняти факт від опініі, видумку від дійсности, доречність від недоречности •викрити абсурд, гумор, упередженість, схильність •визначити почування, прийнятність -ототожнювати і відгукуватися на різні роди і форми літератури /напр., міф, легенда/ і на елемеити авторської майстерности /напр., настрій, тема/ -продовжувати виявляти наступні уміння: •ставити слова в абетковий порядок •знаходити частини книжки /напр., дата видання, авторське право/ •вживати друкарські помічники /напр., курсив, відступ, провідні слова, натяки про вимову/ •знаходити інформації в зростаючій різноманітності матеріялів /напр., альманахи, схеми, спеціяльні глосарії, карточні каталоги/ •синтезувати дві або більше статті -розвивати знання про походження слів	-пізнавати, що відповідна мова є важливою для ефективної комунікації -розуміти ролю промовця/слухача: •виявити стиль і структуру більш абстрактних і щораз складніших матеріялів •підготовляти публіку відповідно до специфічних родів матеріялу /напр., розповідання про смішний випадок, оголошення інформацій/ -розмовляти плавно і досить про більш абстрактні й щораз складніші теми -виявити дальший ріст усного запасу слів /ширину й глибину/ вживаючи: •точніші слова •ефективну образотворчу мову -виявити дальший ріст усної мови: •складати, поширювати і сполучати різні роди речень •вживати слова, фрази і речення для змінювання іменників і дієслів •вживати точніші слова й фрази для різноманітности і наголосу •розуміти різні форми і функції частин мови /напр., прикметники, прислівники, прийменники/ •розуміти і застосовувати поняття про підмет і присудок	-пізнавати, що відповідна мова є важливою для ефективної комунікації -розуміти ролю автора/читача пристосовуючи стиль і структуру відповідно до змісту і читача -писати самостійно і/або спільно -виявити дальший ріст писемного запасу слів /ширину і глибину/ вживаючи: •щораз точніші слова •ефективну образотворчу мову -виявити дальший ріст писемної мови вживаючи щораз складніші мовні структури: •складати, поширювати і сполучати різні роди речень •вживати слова, фрази і речення для змінювання іменників і дієслів •вживати точніші слова, фрази і речення для різноманітности і наголосу •вживати речення різного роду й довжини для різноманітности і наголосу •розуміти і застосовувати різні форми і функції частин мови /напр., прикметники, прислівники, прийменники/ •розуміти і застосовувати поняття про підмет і присудок -організувати інформації здобуті зі зростаючої різноманітности джерел /напр., фільми, діафільми, люди, радіопередачі, телевізійні стрічки/ -писати чітко й довше про абстрактні й щораз складніші теми -писати два або більше добре зорганізовані параграфи -розширювати ефективне вживання синонімів -розуміти відмінювання шістьох залежних класів слів, особливо: дієслів, прикметників -розуміти, що чотири незалежні класи слів, себто вигуки, сполучники, прислівники /напр., добре/ і прийменники, не відмінюються
-слухати в різноманітних контекстах вживаючи наступні форми: анекдот з особистого життя міф/легенду/байку наукову фантастику оповідання про тварин історичне оповідання засідання гуртка панельну дискусію автобіографію конкретний вірш римований куплет жартівливий вірш з п'яти рядків карнавальну процесію діафільми фантазію казку запрошення представлення розмову дискусію ляльковий театр звіт інтврв'ю верлібр біографію відповідь чотиривірш виставу карикатуру фільм паитоміму -продовжувати поліпшувати уміння дискримінації й пам'яти вивчені в попередніх класах -продовжувати виявляти ріст слухової пам'яти	-читати зростаючу різноманітність матеріялів відповідних для шостої кляси в наступних формах: міф/легенда/байка наукова фантастика конкретний вірш оповідання з перебільшенням оповідання про тварин історичне оповідання римований куплет жартівливий вірш з п'яти рядків чотиривірш ляльковий театр карнавальиа процесія карикатура діафільми пантоміма дружній лист автобіографія діловий лист казка біографія прохання виставa щоденник зведення подяка фантазія верлібр запрошення відповідь нарис звіт журнал фільм -продовжувати поліпшувати уміння дискримінації й пам'яти вивчені в попередніх класах -продовжувати з'єднувати зорові й слухові інформації для запевнення правильного розуміння більше складних матеріялів /вживати паузу, наголос, висоту тону/ -негайно пізнавати слова, які часто зустрічаються в матеріялах для читання -продовжувати застосовувати фонетичну і структурну аналізу для розшифрування незнайомих слів у відокремленні і в контексті -продовжувати розуміти зорові матеріяли	-розмовляти в зростаючих контекстах вживаючи наступні форми: міф/легеиду/байку наукову фантастику оповідання з перебільшенням оповідання про тварин історичне оповідання засідання гуртка панельну дискусію анекдот з особистого життя коротку жартівливу виставу автобіографію фантазію інтерв'ю казку виставу запрошення представлення лялькоиий театр розмову дискусію звіт біографію поезію відповідь -продовжувати виявляти контролю над наступними усними і не-усними комунікаційними уміннями: •пристосовувати силу звуку, висоту й швидкість відповідно до потреби •вживати інтонацію відповідну до характеризування й значення •вживати відповідні міни обличчя, жести і пози -виявити приняту суспільну поведінку у вживанні усної мови -виявити знання про різниці між формальною і неформальною мовою вживаючи ці два стилі в відповідних ситуаціях	-писати в зростаючих контекстах вживаючи наступні форми: міф/легеиду/байку наукову фантастику автобіографію оповідання з перебільшенням оповідання про тварин історичне оповідання дружній лист діловий лист фантазію прохання нарис щоденник біографію запрошеиия відповідь подяку казку звіт журнал поезію виставu -виявити уміння вживати: •правила вживання великої букви і пунктуацій специфічних для української мови •зразкові форми рукопису •приняті форми правопису -вживати і поширювати основний правописний запас слів -застосовувати уміння перевіряти писемну працю зі зростаючою компетенцією -вживати словник для перевіряння правопису й значення -приготовити бібліографію визнаючи автора, назву, видавця, дату видання й сторінку в книжці -виявити уміння вживати відповідні форми листів специфічних для української мови /кореспонденція/

УМІННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ ПОВИННІ БУТИ ЗАСТОСОВУВАНІ, ПІДКРІПЛЮВАНІ І ПОШИРЮВАНІ ВЧИТЕЛЯМИ УСІХ ПРЕДМЕТІВ З УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ

СКЛАДОВІ ЧАСТИНИ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ (КЛЯСИ 1-6)

Тому що зміст і уміння Української мовної діяльности повинні бути підкріплювані й поширювані вчителями усіх інших предметів з українською мовою навчання, виникають труднощі в зусиллях установити обов'язкові і необов'язкові складові частини. Хоч ціла програма Української мовної діяльности рахується обов'язковою приписано наступні розподіли:

ОБОВ'ЯЗКОВА СКЛАДОВА ЧАСТИНА

1. Знання й уміння подані в Специфічних настановах.
2. Зміст описаний для представлення й підкріплення в клясах 1-6.

НЕОБОВ'ЯЗКОВА СКЛАДОВА ЧАСТИНА

1. Літературні жанри і мовний зміст відмінні від тих, які були визначені як обов'язкова складова частина.

ПРИПИСАНІ МАТЕРІЯЛИ

Макогон, Валентина і Денисенко, Тамара. Перші кроки. New York: Shkil'na Rada, 1978. (Grade 2) ($5.45)

Паліїв, Кекилія. Мій перший словник. Toronto: Ukrainian Teacher's Association of Canada, 1975. (Grade 2) ($7.00)

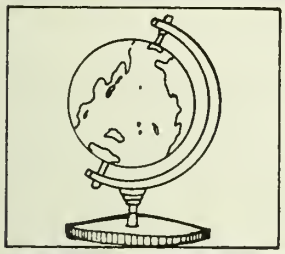

СУСПІЛЬНІ НАУКИ

В

SOCIAL STUDIES

The Course Outline for this subject is being adapted according to priority #2 recommended by the Curriculum Policies Board in 1979. Mandatory implementation of the 1981 Social Studies Curriculum for schools offering instruction according to Section 150 (1) (b) of the School Act is September, 1982.

As the goals, objectives and skills of the adapted program will remain the same, schools interested in optional program implementation are advised to refer to the regular Program of Studies for information. The Course Outline for classes in which Ukrainian is used to teach Social Studies will be distributed during the 1982-83 school year.

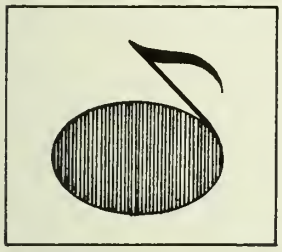

МУЗИКА

Г

MUSIC

The Course Outline for instruction in Ukrainian, Music program is being adapted according to priority #2 recommended by the Curriculum Policies Board in 1979.

When completed, the Course Outline will be distributed to schools using Ukrainian to teach Music. The objectives, concepts and skills of the Ukrainian Program will remain the same as the regular program taught in Alberta schools.

Until the Course Outline is available the regular Program of Studies should be consulted.

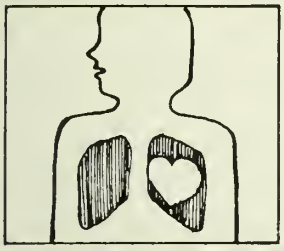

ЗДОРОВ'Я

Г

HEALTH

The Course Outline for instruction in Ukrainian, Health program is being adapted according to priority #3 recommended by the Curriculum Policies Board in 1979.

When completed, the Course Outline will be distributed to schools using Ukrainian to teach Health. The objectives, concepts and skills of the Ukrainian Program will remain the same as the regular program taught in Alberta schools.

Until the Course Outline is available the regular Program of Studies should be consulted.

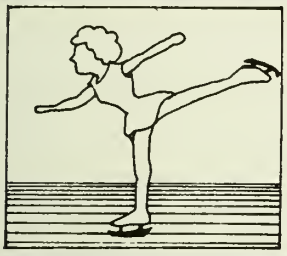

ФІЗКУЛЬТУРА

Д

PHYSICAL EDUCATION

The Course Outline for instruction in Ukrainian, Physical Education program is being adapted according to priority #3 recommended by the Curriculum Policies Board in 1979.

When completed, the Course Outline will be distributed to schools using Ukrainian to teach Physical Education. The objectives, concepts and skills of the Ukrainian Program will remain the same as the regular program taught in Alberta schools.

Until the Course Outline is available the regular Program of Studies should be consulted.

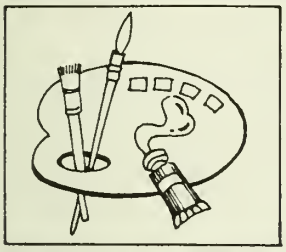

МИСТЕЦТВО

Е

ART

The Course Outline for instruction in Ukrainian, Art program is being adapted according to priority #2 recommended by the Curriculum Policies Board in 1979.

When completed, the Course Outline will be distributed to schools using Ukrainian to teach Art. The objectives, concepts and skills of the Ukrainian Program will remain the same as the regular program taught in Alberta schools.

Until the Course Outline is available the regular Program of Studies should be consulted.

ДОДАТОК

Є

THE SCHOOL ACT — SECTION 12 Є-1

THE SCHOOL ACT, 1970 — SECTION 150 Є-3

ALBERTA REGULATION 74/79
— INSTRUCTION IN A LANGUAGE OTHER THAN ENGLISH OR FRENCH REGULATIONS Є-3

THE SCHOOL ACT — SECTION 12

12. (1) In addition to his other powers specified in this Act the Minister may make regulations

(a) governing the use of English as a language of instruction,

(b) governing the use of French as a language of instruction,

(b1) governing the use of any language other than English or French as a language of instruction,

(c) respecting the inspection of pupils, teachers, schools, pupil programs and courses of study,

(c1) defining "resident pupil" for the purpose of section 64.1,

(d) respecting the inspection of schools for the purpose of ensuring that a proper educational program is carried on and that the Act, regulations, courses of study and pupil programs are complied with,

(e) governing
(i) the examination of pupils,
(ii) the remuneration of examiners and markers,
(iii) the fees for taking examinations and in connection with re-reading examinations, remission and refund of fees,
(iv) appeals from examinations, and
(v) hourly fee rates for temporary staff,
and granting certificates to school graduates,

(f) respecting the matters concerning which boards, trustees, teachers and other employees of boards must supply information, including the times and dates by which the matters must be reported on and information supplied,

(g) prescribing notices and forms whether or not specifically required by this Act,

(h) governing the insurance of a board, its teachers and other employees,

(i) respecting the winding up and dissolution of boards and districts or divisions including the procedure to be followed and the rules for paying assets and liabilities,

(j) governing the employment of superintendents employed by a board with respect to his qualifications and experience,

(k) respecting the payment of grants of money in lieu of transport,

(l) respecting maintenance grants to pupils,

(m) respecting the form, content, confidentiality, use, maintenance and disposition of student records, and

(n) respecting the manner in which and the persons to whom a board shall give notice of its intention to and the conditions under which it may
(i) dispose of land, or
(ii) dispose or discontinue use or accommodation of a school building or other improvement or part thereof used for the instruction or accommodation of pupils.

(2) The Minister may

(a) prescribe
(i) courses of study or pupil programs or both, and
(ii) instructional materials,
and

(b) approve any course of study or pupil program submitted to him by a board, but instruction in the course of study or pupil program shall not commence without the prior approval of the Minister in writing,

and *The Regulations Act* does not apply to anything done by the Minister or a board under this subsection.

[R.S.A. 1970, c. 329, s. 12; 1971, c. 100, s. 4; 1973, c. 53, s. 2; 1974, c. 57, s. 4; 1975(2), c. 78, s. 2; 1978, c. 12, s. 2(2)]

THE SCHOOL ACT, 1970 — SECTION 150

150 (1)(b) A board may authorize that any other language be used as a language of instruction in addition to the English language, in all or any of its schools.

150 (2) A board authorizing the use of French or any other language as a language of instruction shall comply with the regulations of the Minister.

ALBERTA REGULATION 74/79
— INSTRUCTION IN A LANGUAGE OTHER THAN ENGLISH OR FRENCH REGULATIONS

1. (1) A board shall not commence a program that offers instruction in any language other than English or French in a school unless it

   (a) passes and delivers to the Minister a resolution authorizing the use of any language other than English or French as a language of instruction, and

   (b) makes provision satisfactory to the Minister for the use of English as the language of instruction for all pupils who would normally attend the school and whose parents desire such instruction.

   (2) The courses of study and instructional materials for the program shall be those prescribed or approved by the Minister pursuant to section 12(2) of *The School Act*.

2. (1) A board shall ensure that English is used as the language of instruction for not less than 50% per day for each pupil.

LB 1564 C2 A34 U3 1978 GR-1-6
PROHRAMA NAVCHANNIA DLIA
POCHATKOVYKH SHKIL Z UKRAINS KOIU
MOVOIU NAVCHANNIA VIDPOVIDNO DO
39896461 CURR HIST

DATE DUE SLIP

LB 1564 C2 A34 U3 1978 gr.1-6
Prohrama navchannîa dlîà
pochatkovykh shkil z
ukraïns'koîu movoîu
39896461 CURR HIST

CURRICULUM GUIDE

For Reference

NOT TO BE TAKEN FROM THIS ROOM